

חשיפה לחולשות/חוזקות עצמיות כמנבאת אוריינטציית שיפור עצמית כמורים לעתידי בקרב סטודנטים להוראה

תקציר מחקר, מאי 2011
החוקרות: כרמלי גלית וסגל שרית

בשנים האחרונות גוברת ההתעניינות בחקר היבטים חיוביים הקשורים ברווחה נפשית. נושא התפיסה העצמית אודות חוזקות נבדק אף הוא בהקשר זה. מחקרים העוסקים בחוזקות ובזיקתן לאושר ולסיפוק בוצעו בקרב מגוון בעלי מקצועות ובכללם מורים, ואולם טרם נעשה מחקר אודות תפיסת החוזקות בקרב סטודנטים להוראה.

מטרת המחקר הייתה לבחון תפיסות עצמיות של סטודנטים להוראה אודות חוזקותיהם וחולשותיהם כמורים לעתיד ואודות תפיסתם בדבר הדרך להפוך למורה טוב יותר.

כלים: שאלון חצי מובנה הבנוי משאלות פתוחות הבודקות תפיסה עצמית אודות חוזקות כמורה לעתיד, חולשות כמורה לעתיד ותפיסה בנוגע לדרך להפוך למורה טוב יותר. הראיון ניתן בשני נוסחים: א: מורכב מ3 שאלות - שאלה בדבר החוזקות כמורה לעתיד, שאלה בדבר החולשות כמורה לעתיד ושאלה בדבר הדרך להפוך למורה טוב יותר. ב: מורכב מ2 שאלות - בדומה לנוסח א' למעט השאלה אודות החולשות.

מדגם: 110 סטודנטים להוראה.

ממצאים: ניתוח תוכן של התשובות העלה כי החוזקות שדווחו בשכיחות הגבוהה ביותר נוגעות לתחום הרגשי והבין אישי (למשל: רגישות, הבנת האחר, סובלנות ואכפתיות) ולמוטיבציה כלפי הוראה (אהבת ההוראה, רצון להיטיב עם תלמידים) ובשכיחות הנמוכה ביותר דווחו חוזקות הנוגעות לידע (למשל: אני בעלת ידע, מומחיות וכו'). החולשות שדווחו בשכיחות הגבוהה ביותר נוגעות אף הן לתחום הרגשי והבין אישי, אך לעומת החוזקות כאן מדובר ב"מינון יתר" של התכונה ("רגישה מדי", "טובה מדי", יותר מדי לוקחת ללב"). כן נמצאה שכיחות גבוהה של חולשות מתחום המנהיגות והאסרטיביות ("לא סמכותי מספיק", "לא משתלטת על הכיתה"). בחלק גדול מן המקרים הופיעה אותה תכונה אצל אותו משיב הן כחוזקה והן כחולשה.

כמו כן נמצא הבדל בין נוסח א' של השאלון לבין נוסח ב' ביחס לשאלה הנוגעת לתפיסתה אודות הדרך להפוך למורה טובה יותר. המשיבים לנוסח א' התייחסו בעיקר לחולשות שהופיעו בשאלה השנייה והביעו רצון לשפרן. השיח אודות השיפור היה בעיקרו פסיבי ("להיות יותר"/"להיות פחות") וכמעט שלא עירב יוזמה או הצעה לנקיטת פעולה אקטיבית (דוג' אופיינית: "לא להיעלב בקלות, לא לקחת דברים באופן אישי. להרים בטחון עצמי"). לעומתם, תשובותיהם של המשיבים לנוסח ב', אשר לא נחשפו לשאלה אודות חולשותיהם כמורה לעתיד, היו יותר אקטיביות ואופרציונליות וכללו דרכים מעשיות לשיפור (רכישת ידע וכלים, התנסות, התייעצות). (דוג' אופיינית: "הייתי רוצה ללמוד על התלמידים יותר כדי לדעת בוודאות אם אני מתנהגת נכון או

לא ולא להשתמש רק בתכונות או בידע שצברתי מהחיים ולא מהמדע". נדונו ההשלכות לתחום הכשרת מורים, וניתנה הצעה לתוכנית התערבות המתבססת על ממצאי מחקר זה.